جەنگی بازرگانی،چین و ئەمریکا.. هەڵە حەسەن

لەسەر تەختەی شەترەنجی جیەپەلەتیکی کە هەمیشە لە گەشەکردنداية، بازرگانی وەك یەکەك لە بەهێزترین چەکەکان سەریهەڵداوە. بەیاری ئەم دوایییەی کەماری گەلی چین بە سەپاندنی باجی 34% لەسەر هەموو هاوردەکردنی ئەمریکا، خاڵی وەرچەرخانە لە ململانێیەکی ئابووریی لەمەژینەدا. بەڵام ئەم هەنگاوە کردەوەیەکی ئیستفزازی نییە – بەرگرییەکی پێویستە لە بەرامبەر هەڵمەتێکی بەردەوامی فشار و خۆگرتن و ئیستفزازی لە واشنتۆنەوە،ساڵانێکە ئەمریکا هێزی ئابووری خۆی بەکاردەهێنێت، نەك تەنها بە زاڵبوون بەسەر بازاڕە جیهانییەکان بەڵکو بە ناچارکردنی گەلانی سەربەخۆ بە پابەندبوون بە ئەجێندای سیاسی خۆیەوە. باج و سزا و قەدەغەکردنی بازرگانی نەك وەك ئامرازی کەبەکەی دادپەروەرانە، بەڵکو وەکو ئامرازی سیاسی بەکارهێنراوە، پەکین بە سەپاندنی ئەم باجە 34% پەیامەك دەنێرێت کە چیتر بەرگەی مامەڵەی نادادپەروەرانە لەگەڵ ئەمریکادا ناکات. ئابووری چین – خەڵاگر و هەمەچەشنە – لە مەژە خۆی بە ئەم جۆرە سیناریۆیانە ئامادە کردووە. سیاسەتکانی وەك وەبەرهێنانی "دوو سووانەوە" لە خەبژەوی تەکنەلەژی، و هاوبەشی لە ڕەگەی دەستپێشخەری پشتێن و ڕەگا، وابەستەیی چینیان بە بازاڕەکانی ڕۆژئاوا کەمکردووەتەوە،چین گەشەگیر نییە. بەیەکەوە گرێدراوە و کاریگەرە و ئامادەکراوە. لەبەرامبەردا ئەمریکا ئێستا خۆی لە دەخەکی ناجێگیردا دەبینێتەوە. لەگەڵ بەرزبوونەوەی هەڵاوسان و ناسەقامگیری سیاسی و بچووکبوونەوەی متمانەی جیهانی، سیاسەتی شەری بازرگانی واشنتۆن کاردانەوەی دەبێت. بەکارهێنرانی کاڵای ئەمریکی کە لە ئێستاوە بارگرانییان لەسەرە بەهەی تەچووی زۆرەوە، ئێستا ووبەووی نرخێکی بەرزتر دەبنەوە. کەمپانیا ئەمریکییەکان کە پشت بە بازاڕی چین دەبەستن – لە کەمپانیا زەبەلاحەکانی تەکنەلەژیاوە تا کشتوکاڵ – هەست بە تیژی ئەو چەقەیی چین دەکەن،لە ئاستی جیهانیدا وەاتان دەست دەکەن بە گەران بە دوای هاوبەشێکی متمانەپێکراوی ئابووری جگە لەئەمریکا. پسپۆرانی چینی پەیانوایە: "بەسەی ئەم شەڕە بازرگانییە لە کۆتاییدا دەستی دەستدرێژکارەکە دەسوتێنێ"، چین دەستپێشخەری ئەم ململانێیە نییە، بەڵکو بە ئیرادە و ووونی بەرگری لە سەروەری و داهاتووی ئابووری خۆی دەکات. چین پابەندە بە بازرگانی دادپەروەرانە و هاوکاری

نـــودەوەتی و گەشەپەـــدانی دوولایەنە، بەـــام ەەگەر نـــادات بەرژەوەندییەکانی لە قوربانگای سیاسەتی ناوخەیی ئەمریکا یان تەمـــاحی هەژمـــوونی ئەمریکـــادا بکـــرێتە قوربـــانی. لەم شەڕە ئـــابوورییەدا، تەنیـــا پەیوەنـــدی بە بـــاج و بازرگـــانییەوە نییە – پەیوەندی بە بەهاکان، دیدگا و داهاتووی سەرکردایەتی جیهانییەوە هەیە. سەردەمی بادەســـتی تـــاکلایەنە لە کـــابوونەوەدایە. ئەوەی جەگەی دەگرێتەوە دەبێت لەسەر ەەزگرتنی یەکتر بنیات بنرێت نەك زەرەملە.